

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
04.03.2024
протокол № 03, п. 9

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 04.03.2024 № 36

**ПОЛІТОЛОГІЯ /
POLITICAL SCIENCE**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	bachelor
Галузь знань	08 «Право» /	Law
Спеціальність	081 «Право» /	Law
Освітня програма	«Право» /	Law

Розробник: Кокарча Юлія, кандидат політичних наук.

Гарант освітньої програми «Право» – Наталія Костюк, кандидат юридичних наук, доцент

Обговорено та схвалено:
на засіданні кафедри права від 12.02.2024 протокол № 02;
на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права
від 15.02.2024 протокол №02.

Рецензенти:

Бахновська Ірина, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права ВТЕІ ДТЕУ.

Окуньовська Юлія, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та державного управління ДонНУ імені Василя Стуса.

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 11.03.2024 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. .
Обл.-вид. арк. Тираж 2. Зам. № 127.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Політологія» є засвоєння здобувачами вищої освіти основних тенденцій політичного розвитку суспільства, термінологічного апарату політології, закономірностей функціонування політичної влади, основних політичних інститутів та процесів, тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів на національному, регіональному та глобальному рівнях, виявлення чинників взаємовпливу політичної та правової систем суспільства, прогнозування впливу суспільно-політичного розвитку на розвиток законодавства, а також впливу правової системи на суспільний розвиток; ознайомлення здобувача вищої освіти із особливостями розвитку політичних відносин в Україні, формування політичної свідомості та політичної культури.

Політичні процеси визначають й особливості дії правових актів. Явища легітимності влади, функціонування її органів визначаються механізмами, не охопленими предметом правознавчих дисциплін – політичною культурою, політичними ідеологіями, політичною психологією, етнічною свідомістю, маніпулятивними технологіями тощо.

Результати вивчення освітнього компонента та його місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компонента «Політологія» для освітньої програми «Право» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

- загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

- спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Результати навчання здобувачів з освітньої компонента «Політологія» полягають:

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на знаннях, здобутих по закінченню повної загальної середньої освіти

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за

результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 07.02.2022 № 38 (зі змінами).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися із проханням перегляду оцінки, одержаної на екзамені, відповідно до Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів від 07.02.2022 № 32.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	самостійна робота		
Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна.	9	2	2	5	В, УД, Д	5
Тема 2. Історія політичної думки.	9	2	2	5	В,УД, П	5
Тема 3. Політична система суспільства. Політичні режими.	9	2	2	5	В,УД, Д	5
Тема 4. Політика і право. Правова держава.	9	2	2	5	В,УД, КТ, РМГ	5
Тема 5. Права людини в політиці сучасних суспільств.	9	2	2	5	В,УД, К	5
Тема 6. Політико-правовий лобізм.	9	2	2	5	В,УД, Д	5
Тема 7. Політика і мораль.	9	2	2	5	В,УД, П	5
Тема 8. Політична культура як соціальний феномен.	9	2	2	5	В, Д, К	5
Тема 9. Політична влада.	9	2	2	5	В,УД, К	5
Тема 10. Політична еліта і лідерство.	9	2	2	5	В,УД, П	5
Тема 11. Соціально-політичні ідеї та течії.	9	2	2	5	В,УД, Д	5
Тема 12. Політичні партії та рухи.	9	2	2	5	В,УД, РМГ, Т	5
Тема 13. Політичний імідж.	9	2	2	5	В,УД, КТ, РМГ	5
Тема 14. Вибори, виборчі системи та виборча діяльність.	9	2	2	5	В,УД, РМГ, Т	5
Тема 15. Політичний маркетинг та політичний менеджмент.	9	2	2	5	В,УД, РМГ, Т	5
Тема 16. Сучасні політичні глобалізаційні процеси.	9	2	2	5	В,УД, Д	5
Тема 17. Світова політика і міжнародні відносини.	9	2	2	5	В,УД, П	5
Індивідуальне завдання	27			27	ІЗ	15
Разом	180/6	34	34	112		100
Підсумковий контроль	екзамен					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал

УД – участь у дискусії – 2 бали

Т – тестування – 1 бал

К – кейс-стаді – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал

Д – доповідь – 2 бали

П – презентація – 2 бали

ІЗ – індивідуальне завдання – 15 балів (участь у наукових заходах: участь у наукових заходах: стаття / теза / доповідь / участь у наукових конкурсах)

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компонента (теми програми).

Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна.

Об'єкт та предмет політології. Політологія та інші науки про суспільство. Предмет та структура політології. Функції політології. Виникнення та інституціоналізація політичної науки. Основні галузі та категорії політології. Закономірності політології. Загально-логічні методи наукового пізнання. Теоретичні методи політичної науки. Економічні, соціальні та духовні детермінанти політики як форми соціальної практики.

Тема 2. Історія політичної думки.

Політична думка Стародавнього світу. Середньовічні політично-релігійні концепції. Політичні вчення епохи Відродження та Нового часу. Новітні політичні теорії. Українська політична думка в контексті загальносвітових тенденцій. Перспективи розвитку політичної науки у третьому тисячолітті.

Тема 3. Політична система суспільства. Політичні режими.

Поняття системи, суть системного підходу. Політична система, моделі політичних систем. Теорії політичних систем Д. Істона, Г. Алмонда. Особливості політичної системи, її структура. Компоненти політичної системи. Зміст основних функцій політичної системи. Розвиток політичних систем і їх взаємодія з іншими підсистемами суспільства. Політична система України на сучасному етапі. Поняття політичного режиму. Критерії та типології політичних режимів та їх основні різновиди. Сутнісні риси демократичного режиму, його загрози. Тоталітаризм: об'єктивні та суб'єктивні передумови. Авторитарний режим, його історичні та сучасні моделі.

Тема 4. Політика і право. Правова держава.

Взаємозумовленість, зв'язок та взаємодія політики та права. Законодавство в політичній сфері. Правова політика та її особливості. Поняття держави. Структура держави, її функції в політичній системі суспільства. Поняття «мінімальної держави». Різновиди форм держави. Правова, демократична та соціальна держава. Взаємодія державних органів та органів територіального та місцевого самоврядування. Поняття та характеристики «правової держави». Концепція «правової держави». Правопорядок та верховенство права як складові «правової держави».

Тема 5. Права людини в політиці сучасних суспільств.

Поняття прав людини, їх місце в політиці сучасних суспільств. Історичні аспекти політичних прав та свобод. Природно-історичне обґрунтування людських прав у сучасній світовій політичній думці. Основні концепції прав людини. Реалізація та захист прав людини і громадянина. Міжнародні стандарти прав людини.

Тема 6. Політико-правовий лобізм.

Історія визначення та характеристика лобізму. Види та діяльність лобізму. Регламентація лобізму в політиці західних країн. Особливості та популярність лобізму в Україні. Законопроекти лобізму в Україні. Визначення самолобіювання. Характеристика цивілізованого лобіювання.

Тема 7. Політика і мораль.

Підходи, тлумачення, формулювання і оцінки співвідношення політики і моралі. Відмінності політики та моралі у філософських поглядах Античності, Середньовіччя, Нового часу. Рівні політики і моралі. Політика і мораль як система. Роль моральних мотивів у політичному житті суспільства. Гуманізація політики.

Тема 8. Політична культура як соціальний феномен.

Концепції політичної культури в зарубіжній та вітчизняній політології. Сутність, структура та функції політичної культури. Політична свідомість як компонент політичної культури. Базові цінності політичної культури. Ліберально-демократична політична культура. Політична культура авторитарного суспільства. Політико-ідеологічні засади тоталітаризму. Політичні цінності, ціннісні орієнтації та політична поведінка. Актуальні проблеми формування політичної свідомості й політичної культури в сучасній Україні.

Тема 9. Політична влада.

Поняття, види та характеристика влади. Правові основи політичного владарювання. Специфіка політологічного аналізу влади і владних відносин. Основні концепції політичної влади. Способи існування та методи здійснення влади. Традиційні форми політичної влади. Шляхи досягнення влади. Питання влади в історичній ретроспективі, причини підвищеного інтересу до даного феномену у ХХІ ст. Зміст концепції поділу влад. Особливості політичної влади в Україні.

Тема 10. Політична еліта і лідерство.

Підходи до визначення поняття «еліта». Якісні показники еліти. Типи еліт: за сферами життєдіяльності, за місцем у політичній системі, за структурою і характером внутрішніх зв'язків, за ступенем представництва. Субеліти. Рівні правлячої еліти (вища політична еліта, регіональна, місцева). Основні функції політичної еліти. Структура політичної еліти. Лідерство політичної еліти. Сутність поняття «політичний лідер». Ознаки та характеристики політичного лідера. Основні теорії політичного лідерства. Теорія політичного лідерства Н. Макіавеллі. Особливості національного лідерства в умовах демократичного суспільства.

Тема 11. Соціально-політичні ідеї та течії.

Поняття ідеології та класичні уявлення про неї (Де Треси, К. Маркс, Р. Міхельс, М. Вебер, О. Лемберг, Т. Парсонс, Р. Пайпс). Функції політичної ідеології: створення позитивного образу здійснюваної політики, інтеграція суспільства, мотивація політичної поведінки. Державна ідеологія й політичний ідеал. Рівні політичної ідеології: теоретико-концептуальний, програмнополітичний, актуалізований (засвоєння й втілення принципів і цілей певної ідеології). Основні ідейно-політичні течії сучасності. Лібералізм і неолібералізм. Консерватизм і неоконсерватизм. Марксизм і соціал-демократизм. Фашизм і неофашизм. Проблеми надмірної ідеологізації суспільства та ідеологічної безпорадності. Ідеологічні орієнтації українського суспільства. Національна ідея та ідеологія національної державності в Україні.

Тема 12. Політичні партії та рухи.

Партія як політичний інститут, її особливості у порівнянні з державою. Типологія політичних партій. Особливості сучасних політичних партій. Поняття європейської політичної партії. Політичні партії в сучасній Україні, їх різновиди та роль в політичному житті суспільства та держави. Партійні системи та їх типологія.

Тема 13. Політичний імідж.

Поняття політичного іміджу. Класифікація політичного іміджу. Складові іміджу політичного лідера. Специфіка формування і функціонування іміджу в політиці. Іміджевий чинник у розвитку політичних процесів. Психологічні аспекти формування позитивного та негативного іміджу. Поняття «імідж ворога», цілі й основні схеми його формування. Компромат як основний інструмент формування негативного іміджу.

Тема 14. Вибори, виборчі системи та виборча діяльність.

Поняття виборів. Класифікація виборів. Вибори як знаряддя політичного маніпулювання. Функції виборів. Поняття виборчого права. Джерела виборчого права. Виборче право суб'єктивне і об'єктивне. Виборче право активне і пасивне. Виборча система як сукупність юридичних, організаційних та інших засобів формування представницьких органів державної влади. Принципи побудови та функціонування виборчих систем.

Тема 15. Політичний маркетинг і політичний менеджмент.

Поняття, функції і види політичного маркетингу. Методи та форми дослідження політичного ринку. Маркетинг виборчого процесу, його основні кроки та функції. Політичні технології, їх сутність та різновиди. Зміст та співвідношення понять політичне управління, політичне керівництво та політичний менеджмент. Види політичного менеджменту. Менеджмент виборчої кампанії. Організація управлінської діяльності в системі органів законодавчої та виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Партійний менеджмент.

Тема 16. Сучасні політичні глобалізаційні процеси.

Політичні аспекти глобальних проблем. Роль міжнародної політики в їх розв'язанні. Україна в системі міжнародних політичних відносин, її місце в сучасному геополітичному просторі. Національні інтереси й національна безпека України. Основні напрямки та пріоритети зовнішньополітичної діяльності української держави. Роль України в розв'язанні глобальних проблем сучасності.

Тема 17. Світова політика і міжнародні відносини.

Світова політика як цілісна система. Місце в ній політичних відносин. Суб'єкти, види та принципи міжнародних політичних відносин. Новий політичний порядок, баланс і гармонізація інтересів у сфері світової політики. Міжнародні політичні організації та міжнародні політичні відносини. Роль ООН й інших міжнародних інститутів у забезпеченні миру, безпеки, політичної стабільності і світі.

Структура освітнього компонента

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год
1	2	3
Аналізувати політичні процеси та взаємозв'язки в суспільстві. Пояснювати основні концепції і школи. Розуміти основні поняття та ідеї. Характеризувати основні етапи історії політології. Усвідомлювати власне ставлення до політичних питань та проблем.	Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна. Лекція № 1 План лекції 1. Становлення політології як науки і навчальної дисципліни. 2. Об'єкт і предмет політології. 3. Основні поняття й закони політології та її структура. 4. Методи і функції політології. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 7. Додаткові: 2. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції опрацювати матеріал та підготуватися до практичного заняття. Відповідно до теми сформулювати глосарій, вільно апелювати визначеннями понять. Питання для самоконтролю: - Виберіть і проаналізуйте різноманітні визначення політики та політології. Яке з них, на ваш погляд, найбільш вдале. Аргументуйте свій вибір. - Які з функцій політології найбільш важливі для сучасного українського суспільства і чому? - Виділіть базові елементи в структурі політології.	5
	Практичне заняття № 1 1. Політика як соціальне явище. Політологія як наука. 2. Предмет, методи, функції, основні закони і категорії політології. 3. Політологія в системі суспільствознавства, її роль у формуванні політичних відносин у життєдіяльності суспільства.	2
Аналізувати ключові етапи розвитку політичної думки. Пояснювати основні концепції та школи політичної філософії. Розуміти важливі поняття та ідеї, що	Тема 2. Історія політичної думки. Лекція № 2 План лекції 1. Політична думка Стародавнього Сходу (Вчення Конфуція, Лао-дзи). 2. Антична політична думка (Сократ, Платон, Аристотель). 3. Розвиток політичної думки в період Середньовіччя (Августин Блаженний, Фома Аквінський).	2

1	2	3
вплинули на формування політичного мислення. Характеризувати основні течії та напрями в історії політичної філософії. Усвідомлювати власне ставлення до історичних та сучасних політичних концепцій.	4. Політична думка доби Ренесансу та Нового часу (Н. Макіавелі, Т. Мор, Дж. Локк, Т. Гоббс). Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4, 5-7. Додаткові: 1, 5. Інтернет-ресурси.	
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції опрацювати матеріал та підготуватися до практичного заняття. Опрацювати першоджерела з теми: -«Політика» Аристотель; -«Про град Божий» Аврелій Августин; -«Правитель» Ніколо Макіавеллі; - «Левіафан» Томас Гоббс; - «Два трактати про правління» Джон Локк.	5
	Практичне заняття № 2 1. Політична думка Стародавнього світу та Античності. 2. Середньовічні політично-релігійні концепції. 3. Політичні вчення епохи Відродження та Нового часу. Новітні політичні теорії. 4. Чинники, що визначають специфіку державності, політичних і правових традицій, політичної думки в Україні. 5. Перспективи розвитку політичної науки у третьому тисячолітті.	2
Аналізувати структуру та функціонування політичної системи суспільства. Пояснювати основні принципи та характеристики політичних режимів. Розуміти взаємозв'язок між політичними інститутами та процесами в політичній системі. Характеризувати різноманітні форми політичних режимів та їх вплив на суспільство. Усвідомлювати власне ставлення до типів політичних систем та режимів.	Тема 3. Політична система суспільства. Політичні режими. Лекція № 3 План лекції 1. Сутнісні характеристики політичної системи. Підходи до визначення поняття «політична система». 2. Проблема типологізації політичних систем. 3. Структура та функції політичної системи. 4. Характерні риси політичного режиму. Типологізація політичних режимів. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 5, 7, 9. Додаткові: 5. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Охарактеризуйте типи політичних систем виділені Г.Алмондом? - З'ясувати позитивні і негативні сторони	5

1	2	3
	основних типів політичних режимів. - Які причини появи тоталітаризму та збереження авторитаризму?	
	Практичне заняття № 3 1. Політична система суспільства: функції, структура, особливості. 2. Види політичних систем. 3. Політичні режими: типи та характеристика. 4. Сучасні форми та теорії демократії: особливості, переваги та недоліки.	2
Аналізувати взаємодію політики та права в суспільстві. Пояснювати роль права в політичній системі та в формуванні політичних відносин. Розуміти основні принципи та цінності правової держави. Характеризувати механізми забезпечення правової державності та захист прав і свобод громадян. Усвідомлювати важливість взаємодії політики і права для забезпечення демократії та правопорядку.	Тема 4. Політика і право. Правова держава. Лекція № 4 План лекції 1. Характеристика, зв'язок та взаємодія політики та права. 2. Поняття, структура та функції держави в політичній системі суспільства. 3. Правова, демократична та соціальна держава. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4-8. Додаткові: 1, 11. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Що є формою співвідношення між політикою і правом? - Назвіть основні ознаки соціальної і правової держави. Як вони пов'язані між собою?	5
	Практичне заняття № 4 1. Правова політика та її особливості. 2. Законодавство в політичній сфері. 3. Поняття та характеристики «правової держави». Концепція «правової держави». 4. Правопорядок та верховенство права як складові «правової держави».	2
Аналізувати роль прав людини в сучасній політиці суспільств. Пояснювати принципи та значення прав людини в контексті політичних процесів. Розуміти основні аспекти захисту прав	Тема 5. Права людини в політиці сучасних суспільств. Лекція № 5. 1. Права людини: характеристика та особливості. 2. Історичні аспекти політичних прав та свобод. 3. Основні концепції прав людини. 4. Значення прав людини в політиці сучасних суспільств. Рекомендовані джерела: Основні: 1-4, 8.	2

1	2	3
людини в політичній діяльності. Характеризувати механізми гарантування та забезпечення прав людини на політичному рівні. Усвідомлювати важливість дотримання прав людини для підтримки демократії та справедливого суспільства.	Додаткові: 1,9. Інтернет-ресурси.	
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Яка є класифікація прав людини (позитивні та негативні права; класифікація за сферами життєдіяльності); фундаментальні (основні) та нефундаментальні (додаткові) права особи, їх взаємозв'язок та відмінність? -Поняття та структура правового статусу людини і громадянина.	5
	Практичне заняття № 5 1. Характеристика прав людини. 2. Природно-історичне обґрунтування людських прав у сучасній світовій політичній думці. 3. Реалізація та захист прав людини і громадянина в політиці сучасного суспільства. 4. Міжнародні стандарти прав людини.	2
Аналізувати сутність та механізми політико-правового лобізму. Пояснювати роль лобіювання у впливі на політичні та правові процеси. Розуміти основні стратегії та методи політико-правового лобізму. Характеризувати взаємовідносини між лобістськими групами та політичними установами. Усвідомлювати важливість регулювання та контролю за діяльністю лобістських груп для забезпечення прозорості та демократії.	Тема 6. Політико-правовий лобізм. Лекція № 6 План лекції 1. Характеристика та історичні етапи виникнення лобізму. 2. Види та діяльність лобізму. Регламентація лобізму в політиці західних країн. 3. Особливості та популярність лобізму в Україні. Законопроекти лобізму в Україні. Рекомендовані джерела: Основні: 10. Додаткові: 10-12. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Чи вважається лобізм законним в Україні? - Перерахуйте переваги та недоліки лобізму як політичного і правового явища.	5
	Практичне заняття № 6 1. Характеристика цивілізованого лобіювання. 2. Лобізм в Україні: характеристика, особливості. 3. Порівняльна характеристика лобіювання в країнах Європи. 4. Переваги та недоліки лобізму для політики України.	2

1	2	3
Аналізувати взаємозв'язок між політикою і мораллю. Пояснювати роль моральних принципів у формуванні політичних рішень та взаємин. Розуміти етичні аспекти політичної діяльності та їх вплив на суспільство. Характеризувати важливість моральних стандартів у політичному процесі та прийнятті рішень. Усвідомлювати етичні дилеми та конфлікти в політиці та їх вирішення на основі моральних принципів.	Тема 7. Політика і мораль. Лекція № 7 План лекції 1. Характеристика співвідношення політики і моралі. 2. Відмінності політики та моралі у філософських поглядах Античності, Середньовіччя, Нового часу. 3. Роль моральних мотивів у політичному житті суспільства. Рекомендовані джерела: Основні: 4-5, 7. Додаткові: 7. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Ваше ставлення до моральності і аморальності політики. Обґрунтуйте.	5
	Практичне заняття № 7 1. Політика і мораль як система. 2. Рівні політики і моралі. 3. Еволюційні зміни у співвідношенні політики і моралі. 4. Сучасне місце моралі і моральних засад у політичному житті суспільства.	2
Аналізувати сутність політичної культури як соціального феномену. Пояснювати основні складові та характеристики політичної культури. Розуміти вплив політичної культури на формування політичних цінностей. Характеризувати різноманітні форми та вияви політичної культури у суспільстві. Усвідомлювати важливість розвитку та підтримки високого рівня	Тема 8. Політична культура як соціальний феномен. Лекція № 8 План лекції 1. Сутність, структура та функції політичної культури. 2. Концепції політичної культури в зарубіжній та вітчизняній політології. 3. Політична свідомість як компонент політичної культури. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 7, 9. Додаткові: 6, 8-9. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Схарактеризуйте основні дослідницькі підходи, в яких предметом вивчення є політична культура. - Розкрийте сутність і значення.	5

1	2	3
політичної культури для функціонування демократичного суспільства.	демократичного типу політичної культури. Практичне заняття № 8 1. Базові цінності політичної культури. Ліберально-демократична політична культура. 2. Політична культура авторитарного суспільства. Політико-ідеологічні засади тоталітаризму. 3. Політичні цінності, ціннісні орієнтації та політична поведінка. 4. Проблеми формування політичної свідомості й політичної культури в сучасній Україні.	2
Аналізувати природу та механізми здійснення політичної влади. Пояснювати основні концепції та теорії політичної влади. Розуміти взаємозв'язок між політичною владою та іншими аспектами політичного життя. Характеризувати різні форми та типи політичної влади у сучасному світі. Усвідомлювати важливість розподілу владних повноважень та контролю над ними для забезпечення демократії та правової держави.	Тема 9. Політична влада. Лекція № 9 План лекції 1. Поняття, характеристика та види влади. 2. Основні концепції політичної влади. 3. Зміст концепції поділу влад. 4. Особливості політичної влади в Україні. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 7, 9-10. Додаткові: 3. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Зробіть порівняльний аналіз існуючих визначень поняття «влада». -Чи може політична влада бути нелегітимною? -Чи можливе існування суспільства без влади? -Визначте умови реалізації політичної влади та її ефективності в регулюванні суспільних відносин.	5
	Практичне заняття № 9 1. Сутність політичної влади, її структура і функції. 2. Правові основи політичного владарювання. 3. Способи існування та методи здійснення влади. Традиційні форми політичної влади. 4. Умови реалізації політичної влади та її ефективність в регулюванні суспільних відносин.	2
Аналізувати роль політичної еліти та лідерства в сучасних суспільствах. Пояснювати основні характеристики політичної еліти та критерії визначення	Тема 10. Політична еліта і лідерство. Лекція № 10 План лекції 1. Сутність, підходи до визначення поняття «еліта» та структура політичної еліти. 2. Типи та основні функції політичної еліти. 3. Лідерство політичної еліти. Сутність поняття «політичний лідер». 4. Ознаки та характеристики політичного лідерства.	2

1	2	3
лідерів. Розуміти вплив політичної еліти та лідерів на політичні процеси та прийняття рішень. Характеризувати особливості розвитку політичного лідерства в різних історичних та культурних контекстах. Усвідомлювати важливість взаємодії між політичною елітою та суспільством для забезпечення ефективного управління.	Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4, 6. Додаткові: 1-3. Інтернет-ресурси.	
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Назвіть типи політичних еліт - Якими якостями, на Вашу думку, повинен володіти політичний лідер? - Визначте функції політичного лідера - Що таке харизма? - В чому відмінність між формальним та неформальним політичним лідером?	5
	Практичне заняття № 10 1. Сутнісні характеристики політичних еліт. 2. Основні типи та функції політичних еліт. 3. Основні напрямки сучасних елітарних теорій. 4. Функції та типологія політичних лідерів.	2
Аналізувати різноманітні соціально-політичні ідеї та течії, що впливають на сучасні суспільства. Пояснювати основні принципи, цінності та цілі різних соціально-політичних рухів і концепцій.	Тема 11. Соціально-політичні ідеї та течії. Лекція № 11 План лекції 1. Поняття ідеології та класичні уявлення про неї (К. Маркс, Р. Міхельс, М. Вебер, Т. Парсонс). 2. Функції та рівні політичної ідеології. 3. Характеристика найпопулярніших ідеологічних течій сучасності. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 6, 10. Додаткові: 2, 4. Інтернет-ресурси.	2
Розуміти взаємодію між різними соціально-політичними течіями. Характеризувати історичний контекст та сучасні прояви різних соціально-політичних ідей. Усвідомлювати важливість розуміння та діалогу між різними соціально-політичними	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - В чому полягає суть традиційного та нового консерватизму? - В чому полягає суть сучасного лібералізму? - Соціально-політичні концепції комуністичного та соціал-демократичного рухів. - Соціально-політичні ідеї анархізму, троцькізму та “нових лівих”.	5
	Практичне заняття № 11 1. Політична ідеологія: сутність, значення, характеристика. 2. Типологія політичних ідеологій.	2

1	2	3
групами.	3. Особливості сучасних світових політичних ідеологій.	
Аналізувати роль політичних партій та рухів у політичному житті суспільства. Пояснювати основні принципи та цілі діяльності політичних партій і рухів. Розуміти вплив політичних партій та рухів на формування політичних агенд та прийняття рішень. Характеризувати особливості організаційної структури та стратегій діяльності політичних партій і рухів. Усвідомлювати важливість партійного плюралізму для забезпечення політичної конкуренції та представництва різних інтересів в суспільстві.	Тема 12. Політичні партії та рухи. Лекція № 12 План лекції 1. Сутнісні характеристики, значення та типологія політичних партій. 2. Правові засади створення, функціонування і діяльності політичних партій. 3. Партійні системи: сутність та види. 4. Поняття «група інтересів» і «громадсько-політичний рух». Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4, 6, 10. Додаткові: 5. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Назвіть критерії на основі яких виділяють типи політичних партій. - Дайте характеристику однопартійної, двопартійної та багатопартійної системи. - Що таке атомізована партійна система?	5
	Практичне заняття № 12 1. Поняття політичної партії; походження та функції політичних партій. 2. Типологія сучасних політичних партій. 3. Поняття «партійна система»; сутність та типи партійних систем. 4. Роль і місце громадсько-політичних організацій та рухів у політичній системі суспільства.	2
	Тема 13. Політичний імідж. Лекція № 13 План лекції 1. Поняття та характеристика політичного іміджу. 2. Класифікація політичного іміджу. 3. Специфіка формування і функціонування іміджу в політиці. 4. Вимоги до іміджу політика в країнах світу та Україні. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 9. Додаткові: 6. Інтернет-ресурси.	2
Аналізувати значення та вплив політичного іміджу в політичній сфері. Пояснювати основні аспекти створення та управління політичним іміджем. Розуміти важливість сприйняття політичного лідера або партії для громадськості та виборців.	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та	5

1	2	3
Характеризувати стратегії формування та просування політичного іміджу на різних рівнях політичної діяльності. Усвідомлювати вплив медіа та комунікаційних технологій на формування політичного іміджу та сприйняття його громадськістю.	додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Які основні функції виконує політичний імідж? -Як здійснюється інформаційне забезпечення владної команди? -Які служби у структурі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування відповідають за формування її іміджу? -Що таке виборча інженерія?	
	Практичне заняття № 13. 1. Сутність та складові політичного іміджу. 2. Основні етапи створення політичного іміджу. 3. Характеристика сучасних типів політичного іміджу.	2
Аналізувати значення виборів та виборчої діяльності для демократичного процесу. Пояснювати роль виборчих систем у забезпеченні репрезентативності та легітимності влади. Розуміти основні принципи та типи виборчих систем. Характеризувати етапи виборчого процесу та важливість дотримання принципів справедливості та прозорості. Усвідомлювати важливість активної громадянської участі у виборчому процесі для забезпечення демократії та правової держави.	Тема 14. Вибори, виборчі системи та виборча діяльність. Лекція № 14 План лекції 1. Поняття, функції та класифікація виборів. 2. Виборче право: сутність, джерела, види. 3. Типологія виборчих систем та їх характеристика. 4. Особливості виборчих кампаній в Україні. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 5, 8, 10. Додаткові: 8. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Чи може стати президентом, або народним депутатом України громадянин іншої держави? -Розкрийте зміст понять «вибори», «політичні вибори», «виборча кампанія». -Які особливості індивідуальних політичних технологій? -У чому відмінність між виборами і голосуванням?	5
	Практичне заняття № 14 1. Вибори, їх класифікація та особливості при різних політичних режимах. 2. Принципи виборчого права та організація демократичних виборів. 3. Виборчі системи та технології виборів. 4. Основні стадії виборчої кампанії.	2

1	2	3
Аналізувати використання політичного маркетингу та політичного менеджменту в політичній діяльності. Пояснювати стратегії та інструменти політичного маркетингу. Розуміти важливість ефективного управління політичними кампаніями та ресурсами. Характеризувати особливості планування, координації та виконання політичних стратегій управління. Усвідомлювати вплив політичного маркетингу та менеджменту на політичну конкуренцію .	Тема 15. Політичний маркетинг і політичний менеджмент. Лекція № 15 План лекції 1. Поняття, функції і види політичного менеджменту. 2. Методи та форми дослідження політичного ринку. 3. Маркетинг виборчого процесу, його основні кроки та функції. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 10. Додаткові: 8-9, 11. Інтернет-ресурси.	2
	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: - Чим зумовлена політична поведінка і політична діяльність різних суб'єктів політичного процесу? - Який механізм прийняття політичного рішення?	5
	Практичне заняття № 15 1. Політичне управління. Політичне рішення. Політична діяльність. Види політичного менеджменту. 2. Менеджмент виборчої кампанії 3. Політичні технології, їх сутність та різновиди. 4. Політичний маркетинг. Дослідження політичного ринку.	2
Аналізувати сучасні політичні глобалізаційні процеси та їх вплив на суспільство. Пояснювати основні аспекти політичної глобалізації, включаючи економічні, соціокультурні та політичні аспекти. Розуміти взаємозв'язок між глобальними політичними тенденціями та	Тема 16. Сучасні політичні глобалізаційні процеси. Лекція № 16 План лекції 1. Поняття, джерела та рушійні сили політичної глобалізації. 2. Новий зміст державного суверенітету в умовах глобалізації. 3. Роль права в процесі глобальних перетворень. Тенденції трансформації права 4. Політичні аспекти глобальних проблем сучасності. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 10. Додаткові: 1, 4. Інтернет-ресурси.	2

1	2	3
внутрішньополітичними процесами країн. Характеризувати роль міжнародних організацій, міждержавних відносин та глобальних інститутів у сучасних політичних глобалізаційних процесах. Усвідомлювати важливість адаптації політичних систем до викликів глобалізації та пошуку ефективних стратегій управління у глобальному світі.	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекту лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Яким, на вашу думку, має бути механізм подолання цивілізаційних конфліктів і запобігання їм? Які реалії сучасного світу заважають виробленню такого механізму? Відповідь обґрунтуйте. -Розкрийте зміст сучасних глобалізаційних процесів. Відповідь обґрунтуйте. Практичне заняття № 16 1. Політична глобалістика: предмет, структура, категорії. 2. Глобальні проблеми людства: політичний аспект вирішення. 3. Україна в сучасних глобалізаційних процесах.	5 2
Аналізувати динаміку та особливості світової політики та міжнародних відносин. Пояснювати ключові принципи та тенденції в міжнародних відносинах, включаючи дипломатію, конфлікти, співробітництво та безпеку.	Тема 17. Світова політика і міжнародні відносини. Лекція № 17 План лекції 1. Світова політика як соціальний феномен. 2. Субєкти світової політики. Світовий політичний процес 3. Міжнародні політичні організації та міжнародні політичні відносини. 4. Роль ООН й інших міжнародних інститутів у забезпеченні миру, безпеки, політичної стабільності у світі. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 9. Додаткові: 2, 5. Інтернет-ресурси.	2
Розуміти взаємодію між державами та міжнародними акторами на різних рівнях, від білатеральних до глобальних. Характеризувати роль міжнародних організацій, договорів та міждержавних форумів у сучасній	Самостійна робота здобувачів. За допомогою конспекта лекції та, використовуючи рекомендовані основні та додаткові джерела інформації, опрацювати матеріал теми та підготуватися до практичного заняття. Питання для самоконтролю: -Визначте природу міжнародної політики та її відмінності від внутрішньої політики. -Які є головні пріоритети міжнародної політики? -Визначте природу, види і рівні міжнародних відносин. -Охарактеризуйте основні політичні процеси у сучасних міжнародних відносинах.	5

1	2	3
світовій політиці. Усвідомлювати важливість міжнародного співробітництва та мирного врегулювання конфліктів для забезпечення стабільності та розвитку глобального суспільства.	Практичне заняття № 17 1. Визначення та характеристика понять: «світова спільнота», «міжнародна політика», «міжнародні відносини». 2. Особливості світового політичного процесу. 3. Основні етапи еволюції міжнародних відносин. 4. Система сучасних міжнародних відносин.	2
Індивідуальне завдання	Творчий проєкт / участь у наукових заходах	27
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

-основні:

1. Гелей С., Рутар С. Політологія. В-во: Центр учбової літератури, 2022. 348с.
2. Кириченко В. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. В-во: Центр навчальної літератури, 2019. 218 с.
3. Колодій І. Державна освітня політика. В-во: Львівська політехніка, 2021. 356 с.
4. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Політико-правова філософія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2022. 192 с.
5. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Політологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2022. 228 с.
6. Мельников В., Кирилюк Ф., Батрименко Ф. Історія зарубіжних політичних вчень: презент. навч.-метод. посібн. Київ, 2022. 208 с.
7. Міщенко А. Б. Політологія : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2022. 102 с.
8. Нестерович В. Ф. Виборче право України : підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 504 с.
9. Політологія. Навчальний посібник / М. П. Гетьманчук, П. М. Гетьманчук, У. В. Ільницька, Г. І. Луцишин, Р. Я. Пасічний, Я. Б. Турчин. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2020. 272 с.
10. Соціологічні та політологічні студії : підручник / за ред. А. С. Лобанової. Київ : Каравела, 2021. 520 с.

-додаткові:

1. Аджемоглу Д. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. Перекл.: Геннадій Шпак. В-во: Наш формат, 2022. 520 с.
2. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Перекл.: Тарас Цимбал. В-во: Наш формат., 2020. 448 с.
3. Гудвін Д. К. Лідерство у буремні часи/ Leadership in turbulent times / пер. з англ. К. Смаглій. Харків: Vivat, 2021. 591 с.
4. Інформаційна війна: соціально-онтологічний та мілітарний аспекти : монографія / Р. В. Гула та ін. 2-ге вид., стер. Київ : Каравела, 2022. 288с.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. / Перекл. Н. Коваль. В-во: Наш формат., 2020. 320с.
6. Кокарча Ю. А. Соціальні мережі як чинник політичного впливу в умовах розвитку демократичної політичної культури. дис. канд. політ. наук : 23.00.03 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2020. 240 с.
7. Кокарча Ю., Пипяк М., Етичні та правові виклики цифрового безсмертя: межі автономії та ідентичності в цифрову епоху. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2(102), 2023. С. 205-216.
8. Кокарча Ю.А. Деструктивний вплив нових форм активності в соціальних мережах на політичну культуру. Актуальні проблеми політики. Одеса. № 69. 2022, С. 74-79.

9. Кокарча Ю.А. Твітерні революції як форма політичного протесту в умовах розвитку інформаційно-комунікативних технологій. Європейський політико-правовий дискурс. Прага, 2020. Том 7. Вип.4. С. 142-148.
10. Кучерявий В. Сутність цивілізованого лобізму як антикорупційної технології. Наукові перспективи (Naukovì perspektivì), 2023, 10 (40). С.147-160
11. Лісовська Ю. П. Інформаційна безпека України : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 172 с.
12. Устинова І., Василь К. Проблеми правового регулювання і фінансування ринку послуг з лобізму в Україні в умовах деструктивної діяльності агентів впливу. Editorial board, 2022. С. 149-153.

- Інтернет-ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
2. <https://www.library.vn.ua> – Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського.
3. <https://www.president.gov.ua/> – Офіційне інтернет-представництво Президента України.
4. <https://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.
5. <https://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал органів виконавчої влади в Україні